RAADSBRIEF

ONDERWERP
Raadsbrief informatie landelijk gebied

KENNISNEMEN VAN
Stand van zaken inzake bovengenoemd onderwerp.

INLEIDING

Het landelijk gebied blijft de gemoederen bezighouden. Of het nu gaat om stikstof, waterkwaliteit, toekomst van/voor de landbouw, gewasbeschermingsmiddelen, broeikasgassen, klimaatverandering, stand van de natuur of leefbaarheid; iedereen vindt er wel wat van en regelmatig staan de meningen lijnrecht tegenover elkaar. Maar we kunnen we er niet omheen: de opgaven voor het landelijk gebied zijn groot, complex en niet te negeren. Dat vraagt om een overheid die samen met partijen in het landelijk werkt aan deze opgaven, wat moet resulteren in een gezonde leefbare toekomst. Hierbij zullen met name door het Rijk, maar ook door de provincie moeilijke besluiten moeten worden genomen. Deze worden nu vaak nog onvoldoende genomen, waardoor er veel onduidelijkheid en onzekerheid is over de toekomst voor het landelijk gebied, wat vooral ook onze boeren raakt.

Als gemeente werken we met de provincie en onze partnergemeenten en de gebiedspartners vanuit landbouw, (drink)water, natuur en milieu binnen de gebiedstafel ‘Toekomst van Ons Platteland’ (TvOP, voorheen PPLG) West-Twente samen aan de opgaven voor het landelijk gebied. Doordat de moeilijke besluiten vanuit het Rijk uitblijven en er veel onduidelijkheid en onzekerheid is, is het lastig om substantiële concrete stappen in de noodzakelijke transitie van het landelijk gebied. Toch zitten we zeker niet stil en zijn we op verschillende vlakken bezig om te werken aan een leefbare gezonde toekomst voor het landelijk gebied. In deze raadsbrief praten wij u daarover bij.

KERNBOODSCHAP
De volgende onderwerpen komen achtereenvolgens in deze brief aan bod:

- Inventarisatie en visie landelijk West Twente vanuit gebiedstafel’ Toekomst van Ons Platteland’ (TvOP) West-Twente
- Groene Metropool Twente
- P10
- Begeleiden erftransities
- Ervencoaches/sociaaleconomische begeleiders
- Gewasbescherming
- Informatiebijeenkomsten voor agrariërs
- Boeren Beleefdag
- Stimuleren biodiversiteit en landschap
- Nieuwsbrief landelijk gebied
- Engbertsdijkvenen en omgeving

Inventarisatie en visie landelijk West Twente vanuit gebiedstafel’ Toekomst van Ons Platteland’ (TvOP) West-Twente

Zoals in de inleiding benoemd nemen we als gemeente deel aan de gebiedsgerichte samenwerking TvOP-West Twente. Vanuit deze samenwerking zijn we (per gemeente en uiteindelijk voor heel West Twente) bezig met het laten uitvoeren van een integrale inventarisatie voor het landelijk gebied. We verwachten dit najaar opdracht te verlenen voor de uitvoering van de inventarisatie en voorjaar 2026

de resultaten te kunnen presenteren. In deze inventarisatie wordt de huidige stand van zaken van de agrarische sector in beeld gebracht, maar ook die van bijvoorbeeld water en natuur en de sociaaleconomische situatie. Het verkregen integrale inzicht helpt ons straks bij het opstellen van een uitvoeringsprogramma landelijk dat gericht is op het behalen van de doelen en helpt bij het monitoren van de effecten van het programma.

Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een plan van aanpak voor het opstellen van een visie landelijk gebied West-Twente, die ons moet helpen richting te geven het opstellen van een uitvoeringsprogramma en het sturen op ontwikkelingen en kansen die zich voordoen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar kansen voor biobased teelten.

Groene Metropool Twente

Sinds het voorjaar van 2025 zijn alle Twentse gemeenten vertegenwoordigd in de netwerkorganisatie Groene Metropool Twente. Binnen deze organisatie wordt kennis gedeeld, worden er verbindingen gelegd met andere relevante netwerk- en kennisorganisaties in Twente, wordt er gelobbyd en worden projecten geïnitieerd die bijdragen aan een gezonde toekomst van het landelijk gebied. Als Twenterand denken en werken we mee tijdens de periodieke bijeenkomsten, maar ook daarbuiten als het bijvoorbeeld gaat om (potentiële) projecten, zoals bijvoorbeeld het bermgraslab.

P10

Als gemeente zijn we lid van de P10-gemeenten, een samenwerkingsverband tussen 33 grote plattelandsgemeenten, waar we actief deelnemen in de werkgroep ‘Toekomst landelijk gebied’. Binnen deze werkgroep werken we samen aan en delen we kennis over actuele zaken zoals bijvoorbeeld gewasbescherming en veranderend grondgebruik. Ook werken we samen om te lobbyen richting het Rijk over zaken waar we als gemeenten tegenaan lopen en het Rijk vragen om tot actie te komen.

Begeleiden erftransities

Binnen onze gemeenten lopen diverse aanvragen van boeren die stoppen en/of willen veranderen. Wij denken als gemeente mee met deze boeren over de toekomst en verzorgen de aanpassing van het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Ervencoaches/sociaaleconomische begeleiders

Vanaf juni 2025 zijn er onder de naam ‘Boerenperspectief Overijssel’ zogenaamde sociaaleconomische begeleiders actief in de provincie. Zij vervangen de bestaande ervencoaches daar waar het gaat om de agrariërs die toekomstgericht door willen met hun bedrijf. Er wordt nog onderzocht hoe de rol van ervencoach voor niet-agrarische erven of voor agrariërs die willen stoppen kan worden voortgezet. We verwachten hierover dit najaar duidelijkheid. Het huidige contract met de ervencoaches loopt tot eind dit jaar. Momenteel hebben we 6-wekelijks overleg met onze ervencoaches om af te stemmen over casussen en te bespreken wat er leeft in het landelijk gebied.

Gewasbescherming

Het afgelopen jaar is er veel te doen geweest rond gewasbescherming. Er zijn steeds meer bezorgde burgers die zich laten horen en daarnaast waren er een aantal gerechtelijke uitspraken, die grote gevolgen hebben voor agrariërs. Als gemeente hebben we onderzocht welke stappen we zouden moeten om tot (ruimtelijk) beleid te komen rond gewasbescherming. De situatie is complex en wij hebben als gemeente onvoldoende inhoudelijke en juridische kennis om adequaat te kunnen reageren. Deze constatering leeft bij veel andere gemeenten en waterschappen. Daarom hebben VNG, P10, K80 en de Unie Van Waterschappen op 15 juli jl. een brief aan betrokkens ministers gestuurd, waarin wordt opgeroepen om tot een landelijk beleid rond gewasbescherming te komen.

Informatiebijeenkomsten voor agrariërs

Dit jaar is er een vervolg gegeven aan de organisatie van informatiebijeenkomsten voor agrariërs binnen Twenterand, onder de noemer: Toekomstgerichte landbouw in Twenterand. De bijeenkomsten hebben als doel onze agrariërs te informeren over de actualiteiten, ter kennisdeling, voorlichting, ondersteuning, participatie en zijn tevens een mogelijkheid om de samenwerking op te zoeken en te netwerken. In 2025 heeft een eerste bijeenkomst plaatsgevonden op 25 februari met onderwerpen als biobased teelten en mestvergisting. Een tweede bijeenkomst zal plaatsvinden eind oktober dit jaar en zal gericht zijn op het werken aan een vitale bodem. De bijeenkomsten worden tot op heden goed bezocht en zullen ook in 2026 verder voorgezet.

Boeren Beleefdag

In 2024 is voor het eerst de Boeren Beleefdag georganiseerd samen met ‘Streek van de boer Twenterand’ en Gastvrij Twenterand. Op deze dag konden inwoners en overige geïnteresseerden een aantal boerenerven bezoeken welke door een fietsroute werden verbonden. Dit jaar moeten we de inzet van ‘Streek van de boer Twenterand’ en Gastvrij Twenterand missen bij de organisatie van de dag. Om de continuïteit erin te houden hebben we besloten als gemeente zonder deze partijen deze dag wat kleinschaliger te organiseren in de vorm van een Boeren Beleefmarkt. Op 20 september jl. heeft deze markt plaatsgehad op de De Koele in Vroomshoop. De Boeren Beleefmarkt gaf een inkijkje in het boerenleven in de buurt, met kraampjes met verse streekproducten, activiteiten en het verhaal achter de producten en onze agrariërs. In 2026 is het voornemen om wederom een Boeren Beleefdag te organiseren, hopelijk weer in samenwerking met Gastvrij Twenterand en uiteraard in samenwerking met lokale agrariërs.

Stimuleren biodiversiteit en landschap

‘Wies met de Patries’ / Groene Tafel Twenterand

De gemeente Twenterand heeft sinds een aantal jaren de krachten gebundeld met samenwerkende partijen om de biodiversiteit in onze gemeente te verbeteren. Hiervoor is de patrijs geadopteerd als het herkenbare symbool en de Kerngroep Wies met de Patries (WMDP) in het leven geroepen. In 2025 is een start gemaakt om de organisatie- en overlegstructuur te verbeteren door de toevoeging van een (onafhankelijke) voorzitter en een secretaris. Daarnaast wordt met de kerngroep WMDP beoogd de patrijs en zijn leefomgeving beter te beschermen en het landschap aantrekkelijker te maken voor de patrijs, door het stimuleren en vergroten van de biodiversiteit in het landschap, waarmee ook veel andere soorten planten en dieren geholpen worden. Om dit project verder op te schalen, het stimuleren van biodiversiteit binnen onze gemeente breder te trekken dan enkel de leefomgeving van de patrijs, alsmede een groter budget aan te kunnen spreken, zijn we voornemens om de samenwerking met de partijen verder door ontwikkelen in ‘de Groene Tafel Twenterand’. Het doel is een brede coalitie te vormen van partijen die zich inzetten voor biodiversiteit en klimaatadaptatie in de gemeente Twenterand, zowel in het landelijk gebied als in binnen de bebouwde kom. Daarbij zou het niet alleen moeten gaan over groene initiatieven/projecten, maar ook om het creëren van meer bewustwording over biodiversiteit en klimaatadaptatie in onze gemeente.

Boomdeeldag

Na een eerste deelname door de gemeente Twenterand in 2024 aan de Boomdeeldag, een initiatief van onder andere Provincie Overijssel en georganiseerd door Landschap Overijssel, konden inwoners zich tot 31 juli jl. aanmelden voor de Boomdeeldag van 2025. De Boomdeeldag 2025 in de gemeente Twenterand zal plaatsvinden op 26 januari 2026. In tegenstelling tot 2024 waarbij slechts 56 procent van het totale budget van € 7.500,- is aangesproken, lijkt het erop dat voor de Boomdeeldag van 2025 het volledige budget wordt benut. Landschap Overijssel heeft aangegeven voldoende aanmeldingen te hebben ontvangen en daarnaast nog een aantal aanmeldingen op een wachtlijst te hebben geplaatst. Vanwege de toegenomen belangstelling en de mate van bijdrage van dit project aan de stimulering van biodiversiteit, alsmede aan het behoud en het toepassen van

landschapselementen is het voor vervolg jaren wenselijk een structureel bedrag te reserveren voor dit jaarlijks terugkerende project.

Bloemenzadenactie

In 2024 heeft de gemeente Twenterand voor het eerst een bloemzadenactie opgestart voor kleurrijke bloemenranden. Inwoners konden zich in het voorjaar aanmelden voor een bijeenkomst waarbij zij werden geïnformeerd over de voordelen van het toepassen van bloemzaadmengsels in tuinen en akkerranden. Aansluitend konden de geïnteresseerden een bestelling voor bloemzaad doorgeven middels een bestelformulier. Na het succes van deze actie in 2024 is besloten een dergelijke actie ter stimulering van biodiversiteit ook in het voorjaar van 2025 weer aan te bieden. Dit jaar konden inwoners en ondernemers zich (ook) online aanmelden voor de gratis bloemzadenactie, hierbij werden maar liefst 367 aanvragen ingediend en 189 kilo bloemzaad uitgedeeld, goed voor het inzaaien van ruim 11 voetbalvelden.

Nieuwsbrief landelijk gebied

Naast de informatiebijeenkomsten voor agrariërs informeert de gemeente Twenterand agrariërs tevens over actuele onderwerpen middels de Nieuwsbrief landelijke gebied. De nieuwsbrief wordt circa vier keer per jaar per e-mail uitgegeven aan inwoners en agrariërs die zich eerder hebben aangemeld voor de informatiebijeenkomsten of nieuwsbrief.

Engbertsdijkvenen en omgeving

Als laatste maar zeker niet als minste willen we u graag informeren over de Engbertsdijksvenen en omgeving. Rond Engbertsdijksvenen speelt veel en heeft veel gespeeld het afgelopen jaar. Daar waar vorig jaar nog de verwachting was dat er overeenstemming zou komen over een uitkoopregeling met de resterende grondeigenaren en agrariërs in de bufferzone voor de hydrologische maatregelen, is er op het moment van schrijven nog steeds geen overeenkomst. Tegelijkertijd zijn er veel personele wisselingen geweest in het projectteam van de natuurherstelmaatregelen van de provincie en heeft de LTO zich teruggetrokken als bestuurlijk trekker van het gebiedsproces. Eind september is er weer een klankbordgroep en een BAC, waarin we zullen worden bijgepraat over de stand van zaken en het vervolg.

Gebiedsvisie EDV: ontwikkelingsruimte, concept gebiedsvisie, uitvoeringsbudget en samenwerkingsovereenkomst

We zijn als gemeente bezig met de voorbereidingen voor het opstellen van een gebiedsvisie EDV. Om teleurstellingen en frustraties - zoals die zijn ontstaan rond onder meer het verhaal van de combikansen - zoveel mogelijk te voorkomen, willen we vooraf zicht hebben op de ontwikkelingsruimte voor (recreatieve) voorzieningen. Daarbij gaat het met name over ontwikkelingsruimte binnen de grenzen van het Natura2000-gebied voor bijvoorbeeld fietspaden. Hierover zijn we met de provincie en Staatsbosbeheer in gesprek en worden er afspraken gemaakt over de kaders en randvoorwaarden waarbinnen de voorzieningen kunnen worden gerealiseerd. Hiermee kunnen we vooraf sturen op de haalbaarheid van gewenste ontwikkelingen, die in het traject van de gebiedsvisie naar voren komen.

Op basis van eerdere participatierondes, zoals bij de combikansen en de leefbaarheidsscan, hebben we een houtskoolschets gebiedsvisie met gewenste ontwikkelingen opgesteld. Deze houtskoolschets gaan we, in samenspraak met onze buurgemeenten rond EDV, dit jaar nog verder (laten) uitwerken tot een concept gebiedsvisie, waarbij we een concept uitvoeringsprogramma met benodigde gelden zullen toevoegen. Met de conceptvisie en de uitvoeringsparagraaf gaan we het gesprek aan met de provincie om te zorgen dat er (zicht is op) uitvoeringsgelden voor de grootste investeringen, alvorens een participatietraject wordt gestart om tot een breed gedragen integrale visie voor Engbertsdijksvenen te komen. Voor de duidelijkheid: we hebben het hier over investeringen van vele miljoenen euro’s.

Afspraken die we met onze overheidspartners maken, leggen we vast in een

samenwerkingsovereenkomst, zodat voor eenieder duidelijk is en blijft waar we samen aan werken, waarom we dat doen, wat een ieders rol is en hoe we werken aan een toekomstbestendig gebied, waarbij economie, ecologie, leefbaarheid en beleving met elkaar in balans zijn.

Toekomstperspectief landbouw

De landbouw rond EDV krijgt te maken met vernatting als gevolg van de hydrologische maatregelen. Daarnaast zal er een flinke reductie van stikstofemissie worden gevraagd in verband de grote overschrijding van stikstofdepositie in het N2000-gebied. Voor de boeren die getroffen worden, willen we samen met de boeren en kennisinstellingen op zoek gaan naar toekomstperspectief. Wat het maken van concrete stappen hierin lastig maakt is dat een groot deel van de boeren in de hydrologische bufferzone aan de oostkant van EDV nog niet is uitgekocht en dat er vanuit Den Haag nog steeds geen duidelijkheid komt inzake bufferzones/stikstofreductie rondom N2000-gebieden.

In de tussentijd zijn we wel bezig om met buurgemeenten en vertegenwoordigers van de boeren te lobbyen voor het opstellen van toekomstperspectief en het verkrijgen van financiële middelen voor boeren om het toekomstperspectief ook waar te kunnen maken. Voor dit toekomstperspectief wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de kansen die voordoen vanuit de op te stellen gebiedsvisie, waarbij agrotoerisme op voorhand een mooie kans lijkt.

Mobiliteitsinvesteringen

Voor wat betreft M48-2023 ‘Mobiliteitsinvesteringen Engbertsdijksvenen’ kunnen wij het volgende melden. Eind 2024 heeft u een laatste raadsbrief over deze motie gekregen, waarin werd ingegaan op de gang van zaken rond het intrekken door de provincie van de subsidie voor een fietspad langs de Paterswal ter hoogte van het Veenmuseum. Er is getracht het besluit van de provincie terug te draaien, zonder succes. Wethouder Hof heeft vervolgens besloten om een deel van het budget voor de recreatieve ontwikkeling van Engbertsdijksvenen te gebruiken om het fietspad alsnog op korte termijn aan te leggen. We blijven in de tussentijd als gemeente op zoek naar bronnen voor cofinanciering voor het betreffende fietspad. Daarnaast zijn we bezig om de juiste voorwaarden te creëren om rondom het gehele natuurgebied tot aantrekkelijke en verkeersveilige fietspaden te komen.

Subsidie voor initiatieven uit de omgeving

We zijn naar aanleiding van het intrekken van de subsidie voor het fietspad met de provincie in gesprek gegaan over hoe op een andere manier toch geïnvesteerd kan worden in de leefbaarheid van het gebied. Dit heeft geleid tot een presentatie van de provincie in de vergadering van de bewonerscommissie EDV, waarin de provincie de omgeving uitdaagde om met initiatieven te komen. De ingediende initiatieven hebben allemaal geleid tot een positieve beschikking, waar wij natuurlijk content mee zijn. Duidelijk moet wel zijn dat deze investering in de (be)leefbaarheid van het gebied een mooi gebaar is, maar dat dit wat ons betreft slechts het begin is van serieuze investeringen in het gebied (zie ook onder het kopje gebiedsvisie). Een vervolg om samen met het gebied tot nieuwe initiatieven te komen is in samenwerking met de provincie reeds ingezet.

VERVOLG

Ondanks de aanhoudende onzekerheid rondom het landelijk gebied en het beperkte beschikbare middelen om de transitie echt op gang te brengen, blijven we ons inzetten voor de grote opgaven die er liggen. Met de middelen die we wél hebben, werken we voort aan een leefbaar, vitaal en toekomstbestendig landelijk gebied. Dat doen we samen met onze gebiedspartners, en waar mogelijk nemen we onze gemeentelijke verantwoordelijkheid om ondernemers en inwoners te ondersteunen bij deze ontwikkeling.

BIJLAGEN

-

PORTEFEUILLE
Plattelandsontwikkeling en natuur

Vriezenveen, 7 oktober 2025

Burgemeester en wethouders van Twenterand

de secretaris,

P.F.G. Rossen

de burgemeester,

G.J. Gorter